

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Międzynarodowy regionalizm, czyli współpraca bibliotek i instytucji kultury w obrębie euroregionów (na przykładzie województwa śląskiego)

Author: Katarzyna Janczulewicz

Citation style: Janczulewicz Katarzyna. (2016). Międzynarodowy regionalizm, czyli współpraca bibliotek i instytucji kultury w obrębie euroregionów (na przykładzie województwa śląskiego). Nowa Biblioteka, nr 1 (2016), s. 23-46

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Katarzyna Janczulewicz

Zakład Zarządzania Informacją
Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej
Uniwersytet Śląski w Katowicach
e-mail: k.janczulewicz@gmail.com

**Międzynarodowy regionalizm,
czyli współpraca bibliotek i instytucji kultury
w obrębie euroregionów
(na przykładzie województwa śląskiego)**

Abstrakt: Euroregion to forma współpracy transgranicznej pomiędzy regionami państw członkowskich Unii Europejskiej, państw kandydujących oraz ich sąsiadów. Na terytorium Polski współpracę transgraniczną podjęto w ramach 16 euroregionów. W obrębie województwa śląskiego funkcjonują trzy: Euroregion Silesia, Euroregion Śląsk Cieszyński oraz Euroregion Beskidy. W artykule analizie zostały poddane działania bibliotek publicznych z gmin przynależących do poszczególnych euroregionów w województwie śląskim. Przedstawione zostały projekty kulturalne i edukacyjne podejmowane przez biblioteki w ramach współpracy euroregionalnej.

Słowa kluczowe: Biblioteki. Euroregion Beskidy. Euroregion Silesia. Euroregion Śląsk Cieszyński. Współpraca bibliotek. Współpraca regionalna. Współpraca transgraniczna

We współpracy regionalnej punktem odniesienia dla podejmowanych działań jest przestrzeń – miejsce, w którym następuje współdziałanie. Region przejawia się w specyficznych dla niego właściwościach: ekonomicznych, kulturowych, przyrodniczych i społecznych. Różnorodność aspektów, w których można rozpatrywać region, powoduje, że jest on przedmiotem badań wielu nauk, w zależności od wybranej cechy badawczej [10, s. 14]. Ponadto, biorąc pod uwagę kryterium geograficzne, należy pamiętać o podzielonych regionach historycznych, które nie zanikły

wraz z częstymi zmianami granic politycznych. W obrębie współpracy międzynarodowej najściślejsza jest współpraca transgraniczna oparta na wspólnej świadomości historycznej, gdyż „granice są »bliznami historii«” [2, s. 1]. Międzynarodowa współpraca na poziomie regionalnym pojawiła się w połowie XX w. w Europie Zachodniej, część krajów ze współpracą transgraniczną musiało poczekać do przemian politycznych (Grecja, Hiszpania i Portugalia do lat 80., natomiast Polska wraz z krajami Europy Środkowo-Wschodniej do transformacji ustrojowej po 1989 r.) [19, s. 24–25].

We współczesnej Europie, w tym w Polsce, po wejściu do strefy Schengen nastąpiła jakościowa zmiana funkcjonowania granic: terytorialne granice państw, zamiast być barierą międzypaństwową, stanowią miejsce integracji [zob. 2, s. 4]. W polityce społecznej i politycznej wielu krajów zaczęto także zwracać większą uwagę na zaniedbywane dotychczas tereny przygraniczne jako istotny element polityki rozwoju, który gwarantuje m.in. przepływ doświadczeń między państwami, a także wspieranie działań podnoszących jakość życia mieszkańców. Poprawa jakości życia przejawia się m.in. poprzez rozwój turystyki, międzypaństwową koordynację rozbudowy infrastruktury, a także wspólny wkład w dbanie o dziedzictwo kulturowe i edukacyjne. W wyniku podejmowanych na poziomie międzynarodowym inicjatyw regionalnych następuje także rozwój funkcjonowania publicznych instytucji, w tym samorządowych. Plany pracy poszczególnych województw obejmują dbanie o rozwój terenów przygranicznych [zob. np. 16], które stają się obszarami spotkań umożliwiającymi lokalnym społecznościom współpracę w niemal wszystkich dziedzinach życia.

Prawne podstawy współpracy transgranicznej

Międzynarodowa współpraca regionalna uwarunkowana jest licznymi aktami prawnymi, które regulują wspólne działania oraz ich zasięg i zakres. Wśród aktów prawnych regulujących należy wskazać najstarszy dokument europejski – podpisaną 21 maja 1980 r. tzw. Konwencję Madrycką, czyli Europejską konwencję ramową o współpracy transgranicznej między wspólnotami i władzami terytorialnymi. Istotnym elementem jest tu zdefiniowanie pojęcia współpracy transgranicznej rozumianej jako „każde wspólnie podjęte działanie mające na celu umocnienie i dalszy rozwój sąsiedzkich kontaktów między wspólnotami i władzami terytorialnymi dwóch lub większej liczby umawiających się stron, jak również zawarcie porozumień i przyjęcie uzgodnień ko-

niecznych do realizacji takich zamierzeń. Współpraca transgraniczna ograniczona jest ramami właściwości wspólnot i władz terytorialnych, w sposób określony przez prawo wewnętrzne” [5, s. 1]. Definicja ta eksponuje dwie ważne cechy współpracy transgranicznej: bezpośrednią sąsiedzkość kontaktów oraz regionalny lub lokalny charakter współpracy. W 1981 r. opracowana została Europejska Karta Regionów Granicznych i Transgranicznych, w której na podstawie doświadczeń Stowarzyszenia Europejskich Regionów Granicznych (SERG) opracowano formę kodeksu¹ transgranicznej współpracy. Karta ta wskazuje, że tereny graniczne stanowią „pomosty w procesie jednoczenia się Europy” [zob. 2, s. 8]. Ostatnia aktualizacja karty miała miejsce w 2004 r.

W połowie lat 80. XX w. wprowadzona została Europejska Karta Samorządu Terytorialnego, w polskim prawodawstwie przyjęta w 1994 r. Dokument ten nazywany jest także Kartą Samorządu Lokalnego, gdyż wprowadza do życia publicznego autonomię lokalną. Rozwijanym celem integracji europejskiej jest „urzeczywistnienie ściślejszej jedności w celu ochrony i rozwoju ideałów i zasad stanowiących wspólne dziedzictwo” [4, s. 1]. Karta ta precyzyjnie wskazuje kompetencje samorządów lokalnych. Rozszerzone uprawnienia dla regionów, w kontekście samorządów regionalnych, zawiera uchwalona w 1997 r. Europejska Karta Samorządu Regionalnego. Możemy w niej przeczytać: „region jest właściwym szczeblem władzy do efektywnego wprowadzania subsidiarności, uważanej za jedną z podstawowych zasad, które powinny być przestrzegane w odniesieniu do integracji europejskiej i wewnętrznej organizacji państw zaangażowanych w ten proces” [3, s. 1]. Tym samym społeczności lokalne stają się punktem wyjścia dla uczestnictwa obywateli w życiu społecznym, a samorządy terytorialne – demokratycznym i zdecentralizowanym narzędziem sprawowania władzy.

Należy pamiętać, że akty prawne regulujące współpracę międzynarodową (nawet na poziomie transgranicznym) nie mogą być niespójne czy wręcz sprzeczne z regulacjami wewnątrzpaństwowymi bądź ogólnounijnymi. W prawodawstwie określającym współpracę euroregionalną zachowana została hierarchia aktów prawnych.

Głównymi podmiotami realizującymi współpracę transgraniczną są euroregiony, jednak sam termin „euroregion” nie ma charakteru urzędowego i nie występuje w oficjalnych dokumentach Unii Europejskiej ani w jej prawodawstwie. Jest to określenie potoczne, używane w niektó-

¹ Karta dzieli się na pięć zasadniczych części: Preambułę, Tło historyczno-polityczne, Cele współpracy transgranicznej w Europie, Przedsięwzięcia, W perspektywie XXI w.

rych lokalnych dokumentach formalizujących współpracę transgraniczną, w literaturze przedmiotu oraz w mediach.

Rola i znaczenie współpracy euroregionalnej były niejednokrotnie omawiane w piśmiennictwie [zob. 20, s. 13–15]. Funkcje, miejsce i zadania bibliotek analizowano na międzynarodowej konferencji „Biblioteki publiczne – współpraca w euroregionach w zakresie upowszechniania i promocji czytelnictwa”, która odbyła się 19–20 czerwca 2007 r. w Krasiczynie. Przedstawiono tam idee kulturalnej współpracy transgranicznej oraz działania podejmowane przez sześć bibliotek krajowych [zob. 21]. Współpraca kulturalna i edukacyjna, którą realizują wszystkie euroregiony mieszczące się w granicach Polski, nie stanowi głównego trzonu współpracy transgranicznej, jednak to ona idealnie oddaje integrację europejską i sąsiedzką.

Cele istnienia euroregionów

Definiując euroregion, należy podkreślić, że jest to związek dwóch lub więcej jednostek regionalnych sąsiadujących ze sobą państw, a sama współpraca odbywa się zgodnie z prawem wewnętrznym obowiązującym wśród krajów członkowskich. Umowa o współpracy transgranicznej w obrębie euroregionu nie ma eksterytorialnego charakteru i nie stanowi administracyjnej całości, a co za tym idzie, kompetencje członków euroregionów w obrębie państwa nie są przenoszone na grunt euroregionalny. Uczestnikami euroregionów mogą być przedstawiciele lokalnych oraz regionalnych władz samorządowych, a także inni posłowie społeczni i ekonomiczni regionów przygranicznych [za: 20, s. 28–35]. Współczesne europejskie regiony funkcjonują jako systemy lokalnych społeczności, które powstają nie tylko na bazie wspólnych doświadczeń historycznych, ale także w oparciu o tzw. własny potencjał regionalny – system społeczny, instytucjonalny oraz kulturowy [zob. 13, s. 97], będący wynikiem inicjatyw politycznych i społecznych w regionie.

Na terenie Polski w ramach współpracy transgranicznej działa 16 euroregionów, które zajmują niemal całą linię graniczną. Na obszarze województwa śląskiego przebiega linia graniczna z dwoma państwami: Słowacją oraz Czechami – z obydwoma tymi państwami współpraca euroregionalna została podjęta (zob. tabela 1). Warto dodać, że z południowymi sąsiadami Polska wpółtworzy także inne euroregiony: z Czechami, poza województwem śląskim – Glacensis i Pradziad, natomiast ze Słowacją – Tatry, a także wielopaństwowy Euroregion Karpacki (Polska, Słowacja, Ukraina, Rumunia i Węgry) [9, 17–19].

Tabela 1. Euroregiony zlokalizowane w obrębie województwa śląskiego

Nazwa euroregionu	Kraje członkowskie	Założyciele	Siedziba władz	Liczba zrzeszonych gmin	Data i miejsce powstania
Euroregion Beskidy	Czechy Polska Słowacja	Sdružení „Region Beskydy” Stowarzyszenie „Region Beskidy” Združení „Region Beskydy”	Frýdek- -Místek Bielsko- -Biała Žilina	169	9.06.2000 Frýdek- -Místek
Euroregion Silesia	Czechy Polska	Sdružení Euroregion Silesia-CZ Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry	Opava Racibórz	76	20.09.1998 Opava
Euroregion Śląsk Cieszyński	Czechy Polska	Regionální sdružení pro česko-polskou spolupráci Těšínského Slezska Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza”	Český Těšín Cieszyn	62	22.04.1998 Cieszyn

Źródło: Opracowanie własne [na podstawie 6, 7, 8].

Realizowane przez euroregiony zadania i projekty są ściśle skorelowane z założonymi celami, wśród których najważniejsze są trzy: „rozwój społeczno-gospodarczy, stała poprawa warunków życia mieszkańców oraz ułatwianie wzajemnych kontaktów pomiędzy społecznościami wspólnoty” [9, s. 21]. Współpracę euroregionalną można zatem streścić w trzech słowach: jakość, rozwój i współpraca – wszystkie te aspekty zostały uwzględnione w statutach bądź międzynarodowych umowach partnerskich, otwierających działalność euroregionów zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego (zob. tabela 2).

Zakres współpracy regionalnej to nie tylko inicjatywy społeczno-gospodarcze, ale także przedsięwzięcia kulturalne i oświatowe. W województwie śląskim obejmują one współpracę między szkołami i młodzieżą na terenie euroregionu oraz przepływ informacji dotyczący tejże współpracy. Jeden z pomysłów, które są realizowane, to wymiana młodzieży szkolnej – uczestniczą w niej placówki oświatowe i instytucje kulturalne w regionach. Aspekty współpracy kulturalnej to przede

Tabela 2. Główne cele euroregionów w województwie śląskim

Euroregion Silesia	Euroregion Beskidy	Euroregion Śląsk Cieszyński
„Głównym przedmiotem działalności Euroregionu jest wspieranie i realizacja współpracy polsko-czeskiej na obszarze regionów przygranicznych polskiego Śląska i czeskiego Śląska oraz Moraw (zwany dalej »regionem przygranicznym«) w celu zmniejszenia negatywnego wpływu istniejącej granicy państwowej, zapewnienia równomiernego rozwoju obszaru przygranicznego na obu stronach granicy i tym samym umożliwienia płynnej integracji tego obszaru w ramach Unii Europejskiej”.	„Celem Polsko-Słowacko-Czeskiej Wspólnoty i współpracy w Euroregionie jest podejmowanie wspólnych działań dla równomiernego i zrównoważonego rozwoju regionu oraz zbliżenia jego mieszkańców i instytucji na wszystkich granicach stron umowy”.	„Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej »Olza« z siedzibą w Cieszynie i Regionalne Stowarzyszenie Współpracy Czesko-Polskiej Śląska Cieszyńskiego z siedzibą w Czeskim Cieszynie, dalej nazywane stronami, – wspierając ideę współpracy transgranicznej i jedności europejskiej, – w trosce o rozwój wzajemnych i przyjacielskich stosunków między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Czeską, postanowiły podpisać umowę o współpracy regionalnej pod nazwą »Euroregion Śląsk Cieszyński«”.

Źródło: 34, 35, 38.

wszystkim „troska nad wspólnym dziedzictwem kultury”, ponadto wymiana kulturalna realizowana przez podmioty zaangażowane – samorządy i instytucje lokalne oraz szkoły [zob. 34, 35, 38]. Warto dodać, że działania kulturalne idealnie wpisują się w inne cele współpracy euroregionalnej – tworzenie nowej jakości współpracy transgranicznej i integracyjnej mieszkańców euroregionów.

Wśród barier utrudniających współpracę w obrębach euroregionów, wskazanych przez instytucje uczestniczące w ich organizacji, najczęściej pojawiają się skomplikowane procedury realizacji i rozliczania projektów euroregionalnych. Dotyczyło to połowy polskich euroregionów, w tym wszystkich z województwa śląskiego. W korespondencji z bibliotekami gmin uczestniczących w euroregionach jako powód niepodejmowania działań w postaci projektów euroregionalnych podawano także zbyt skomplikowane procedury formalne. Ponadto długi czas rozliczeniowy projektów (Euroregion Silesia), barierę językową (Euroregion Beskidy) a także różnice w prawodawstwach krajowych (Euroregion Beskidy). Inne euroregiony wskazywały również trudność w znalezieniu partnera zagranicznego oraz asymetrię potencjałów finansowych i gospodar-

czych, co przy wspólnej realizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych nie pozostaje bez znaczenia [zob. 9, s. 25–27].

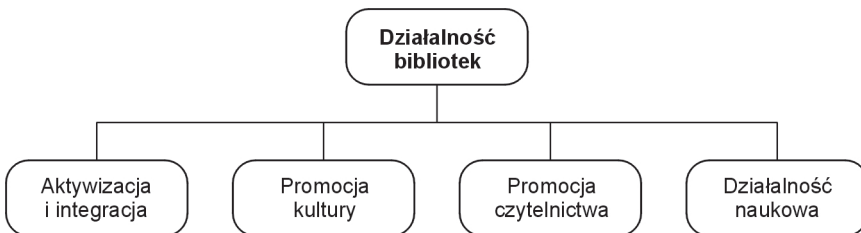
Zrealizowane przez biblioteki w województwie śląskim projekty w ramach działalności euroregionów zostały usystematyzowane w tabelach dołączonych w aneksie. Tabele zostały przygotowane na podstawie korespondencji z bibliotekami publicznymi z miejscowości uczestniczących we współpracy euroregionalnej, a także z wykorzystaniem ich stron internetowych. Brak dostępnych w Internecie sprawozdań rocznych poszczególnych euroregionów, jak też brak odpowiedzi na zapytanie mailowe, uniemożliwiły porównanie funkcjonowania bibliotek z innymi podmiotami realizującymi projekty o charakterze euroregionalnym.

Biblioteki w działaniach euroregionalnych

Biblioteki jako instytucje kultury mogą także uczestniczyć we współpracy transgranicznej. Współpraca ta polega na realizacji własnych projektów, finansowanych np. z euroregionalnych konkursów grantowych, lub na podjęciu współpracy z zagranicznym partnerem. Ponadto należy zaznaczyć podstawowy fakt: w obrębie euroregionów gminy nawiązujące współpracę są najczęściej małe, o charakterze wiejskim lub wiejsko-miejskim. Biblioteki są w nich często jednymi ośrodkami kultury i to one organizują życie kulturalne w danej miejscowości. Jako instytucje podległe samorządom lokalnym często są włączane w działania euroregionalne, będąc np. partnerem lub uczestnikiem, ale nie zawsze są głównym organizatorem kulturalnego przedsięwzięcia.

Projekty kulturalne realizowane przez biblioteki publiczne w obrębie euroregionów województwa śląskiego można podzielić na cztery zasadnicze grupy, które wpisują się nie tylko w działalność transgraniczną, ale także w codzienną pracę bibliotek publicznych (schemat 1).

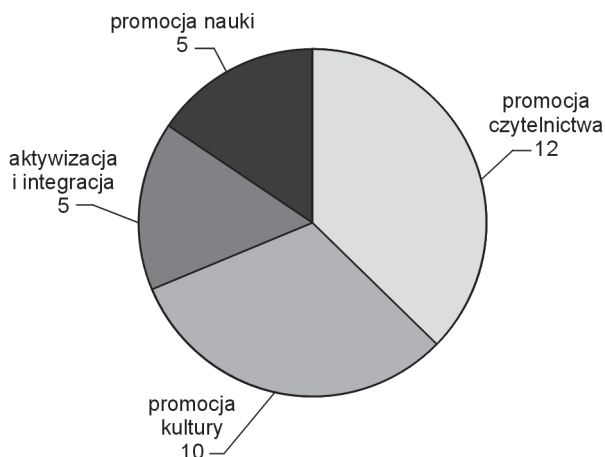
Schemat 1. Działalność bibliotek w obrębie euroregionów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy zgromadzonego materiału.

Podejmowana współpraca może przybierać różne formy – od wspólnej organizacji imprez kulturalnych, sportowych i turystycznych, takich jak np. wystawy, festiwale, warsztaty, maratony, po promocję współpracy transgranicznej poprzez biuletyny wielojęzyczne, broszury, portale internetowe informujące o współpracy. W ramach współpracy w euroregionie organizowane są także konferencje, sympozja i inicjatywy o charakterze edukacyjnym i naukowym. Zaprezentowany na schemacie 1 (s. 29) podział dotyczy przede wszystkim celów, jakie chcą osiągnąć twórcy poszczególnych projektów.

W euroregionach zlokalizowanych w obrębie województwa śląskiego biblioteki wzięły udział w 32 projektach transgranicznych: 18 w Euroregionie Beskidy oraz po 7 w Euroregionie Silesia i Euroregionie Śląsk Cieszyński. Zdecydowanie najwięcej, bo aż 12 projektów, dotyczyło promocji czytelnictwa w bibliotekach publicznych. Niewiele mniej projektów biblioteki zrealizowały w obrębie działań kulturalnych (10). W ramach aktywizacji i integracji mieszkańców z zagranicznymi sąsiadami oraz promocji nauki zorganizowano po 5 projektów euroregionalnych (zob. wykres 1). Współpraca o charakterze transgranicznym w bibliotekach odbywa się także z wykorzystaniem innych środków finansowych, pochodzących np. z dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Wykres 1. Projekty euroregionalne w województwie śląskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy zgromadzonego materiału.

Aktywizacja i integracja mieszkańców w bibliotece

Wszystkie działania prowadzone w bibliotekach publicznych, skierowane bezpośrednio do odbiorcy – czytelnika, zmierzają do jego aktywizacji. Aktywizacja ta może mieć różne formy: od osobistej lektury po włączenie się w organizowane przez bibliotekę przedsięwzięcia kulturalne. Spośród zrealizowanych przez biblioteki województwa śląskiego projektów integracja mieszkańców obu stron euroregionów była głównym celem w sześciu projektach euroregionalnych, z czego dwa zostały zrealizowane na terenie Euroregionu Śląsk Cieszyński, jeden w Euroregionie Silesia, natomiast pozostałe w Euroregionie Beskidy. Integracja mieszkańców następuje poprzez wspólne twórcze warsztaty i wycieczki krajoznawcze o charakterze zwrotnym: w projekcie przewidziane są wyjazdy do obu miast partnerskich lub miejsc atrakcyjnych turystycznie po obu stronach granicy. Wśród beneficjentów programów aktywizujących i integracyjnych, poza mieszkańcami regionu, wskazywani są także bibliotekarze, którzy nawiązują nowe kontakty zawodowe z kolegami z instytucji partnerskich, a także mają okazję poznać inne metody pracy. W wielu przypadkach wraz z zakończeniem projektu istnieje możliwość dalszej współpracy [zob. 15, s. 26–27]. Biblioteki po nawiązaniu kontaktów przygotowują inne cenne dla środowiska lokalnego inicjatywy, jak warsztaty, spotkania autorskie czy wystawy zagranicznych artystów.

Promocja kultury

Zgodnie z rozdziałem piątym ustawy o bibliotekach biblioteki publiczne – poza gromadzeniem i udostępnianiem zbiorów bibliotecznych – „służą zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych ogółu społeczeństwa oraz uczestniczą w upowszechnianiu wiedzy i kultury” [39, rozdz. 5, art. 18, p. 1]. Zatem wszystkie podejmowane przez biblioteki działania powinny być skierowane na realizację wskazanych przez ustawę potrzeb użytkowników bibliotek.

Analiza zgromadzonego materiału dotyczącego współpracy transgranicznej bibliotek pokazuje, że wszystkie zrealizowane projekty dotyczą różnych aspektów uczestnictwa w kulturze. W wąskim rozumieniu działania promujące kulturę, które rozgraniczają typowe zadania bibliotek od zadań realizowanych dodatkowo, to te promujące aktywności kulturalne inne niż czytelnictwo i książki, ale także festiwale, które na stałe wpisały się w kalendarze imprez kulturalnych regionów. Biblioteki

zaangażowane we współpracę transgraniczną zrealizowały 10 projektów zaklasyfikowanych jako promocja kultury: 5 projektów zorganizowano w Euroregionie Beskidy, 3 w Euroregionie Silesia, 2 w Euroregionie Śląsk Cieszyński. Wśród tego rodzaju projektów można wskazać cykliczne spotkania ze sztuką, koncerty, wystawy i wernisaże polskich i zagranicznych twórców.

Promocja czytelnictwa

Promocja literatury i czytelnictwa to podstawowe zadanie bibliotek w zakresie działań kulturotwórczych. Wśród inicjatyw podejmowanych w ramach współpracy transgranicznej biblioteki zrealizowały 12 projektów promujących książkę i czytelnictwo: 1 w Euroregionie Śląsk Cieszyński, 3 w Euroregionie Silesia oraz 8 w Euroregionie Beskidy. Biblioteki organizują spotkania literackie (dwie placówki zaproponowały swoim najmłodszym czytelnikom udział w „Nocy z Andersenem” w bibliotece), zapraszają ciekawych autorów (w tym zagranicznych), w ramach promocji książek organizują wycieczki krajoznawcze śladami ich bohaterów czy warsztaty twórcze zainspirowane literaturą. Ponadto w bibliotekach redagowane są biuletyny informacyjne prezentujące ich działania oraz inne kulturalne wydarzenia regionu. Podstawowym elementem promocji czytelnictwa pozostaje książka – biblioteki organizują odrębne kolekcje książek obcojęzycznych z krajów partnerskich, wzajemnie podlinkowują swoje katalogi i strony internetowe. Stają się zatem lokalnymi centrami informacji zagranicznej, co jest możliwe dzięki wykwalifikowanemu personelowi, a także zaangażowaniu we współpracę transgraniczną.

Działalność naukowa

Wśród projektów euroregionalnych zrealizowanych w bibliotekach pięć można uznać za promocję nauki. We współpracy w zakresie prac naukowych uczestniczą przede wszystkim biblioteki większe, zlokalizowane w miastach z uczelniami wyższymi. Obecność wyższej uczelni, a także współpraca z nią, wskazywane są często jako czynnik aktywizujący społeczność lokalną [zob. 20, s. 62], pozytywnie wpływający na rozwój kultury w danym regionie.

Do naukowych form aktywności bibliotek można zaliczyć dwa główne rodzaje działań: inicjowanie spotkań naukowych oraz przygo-

towywanie i aktualizowanie źródeł informacji i materiałów badawczych dotyczących regionu. Konferencje o charakterze naukowym organizują: Książnica Beskidzka i Książnica Cieszyńska oraz Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Raciborzu. Na uwagę zasługują wpisane w kulturalny kalendarz festiwale kultury czeskiej i słowackiej, odbywające się cyklicznie we wszystkich euroregionach (oraz wpisujące się w działania samorządów lokalnych), a także dni krajów partnerskich organizowane w bibliotekach, gdzie poza promocją kultury i języka obcego bibliotekarze mogą zapoznać się z warsztatem pracy instytucji partnerskich oraz wymienić się materiałami bibliotecznymi.

Biblioteki aktywnie uczestniczą w ochronie dziedzictwa kulturowego swoich regionów. Stanowią miejsce przechowania niejednokrotnie cennych zbiorów regionalnych, ponadto opracowują materiały źródłowe, takie jak regionalne bibliografie i bazy danych. W działalności naukowej prym wiedzie Książnica Cieszyńska, która przygotowywała regionalną bibliografię, a także podjęła szereg innych inicjatyw, jak seria wydawnicza źródeł do badań czy targi książki regionalnej [zob. 36]. Poza tym powstają centra informacji o kulturze państwa partnerskiego, co pozwala na bieżącą wymianę informacji kulturalnych i społecznych.

Podsumowanie

Podsumowując działalność bibliotek w obrębie współpracy transgranicznej, można wskazać kilka wspólnych działań podejmowanych przez instytucje w regionie – są to przede wszystkim spotkania integrujące i aktywizujące mieszkańców. W sprawozdaniach z realizacji projektów często podkreślana jest rola nawiązanych kontaktów i ich kontynuowanie przez uczestników.

Współpraca bibliotek partnerskich jest przede wszystkim okazją do szerokiej wymiany doświadczeń bibliotekarzy, dotyczących warsztatu bibliotecznego, form i metod działania. Interaktywne połączenia z serwisami internetowymi bibliotek partnerskich i ich katalogami online umożliwiają współpracę, a także ułatwiają inne czynności biblieczne, np. pracę wypożyczalni międzybibliotecznej. Partnerstwo pozwala ponadto na wymianę różnorodnych materiałów bibliecznych, w tym na pozyskanie materiałów obcojęzycznych. Wspólne przedsięwzięcia kulturalne i naukowe stanowią okazję do wymiany myśli, a przede wszystkim wpływają na pozytywny obraz biblioteki w środowisku lokalnym jako miejsca atrakcyjnego i ciekawego dla mieszkańców oraz turystów. Współpraca transgraniczna umożliwia wspólne pozyskiwanie

funduszy na działalność, np. składanie wniosków grantowych z programów unijnych, co pozwala bibliotekom rozszerzyć zakres swoich usług. Dla wielu instytucji działania podejmowane w ramach euroregionów są pierwszą okazją do pracy w środowisku międzynarodowym i ułatwiają późniejsze nawiązywanie kontaktów z innymi instytucjami.

Aneks

Tabele projektów zrealizowanych przez biblioteki w ramach współpracy transgranicznej w euroregionach zlokalizowanych w obrębie województwa śląskiego: Beskidy, Silesia oraz Śląsk Cieszyński.

Aneks I

Projekty zrealizowane przez biblioteki w ramach współpracy transgranicznej w obrębie Euroregionu Beskidy

Rodzaj działań	Tytuł projektu	Sposoby realizacji	Odbiorca	Termin realizacji
Aktywizacja mieszkańców	Miejska Biblioteka Publiczna w Czechowicach-Dziedzicach partnerzy: Městská knihovna Orlová oraz Turčianska knižnica v Martine	– 6 warsztatów, – wystawy powarsztatowe, – dwujęzyczne foldery promocyjno-informacyjne, – plakaty reklamowe	– dorośli – dzieci	2009
	<i>Radość tworzenia – polsko-czeskie warsztaty artystyczne</i>	– wykłady, – warsztaty zgrupowane w ścieżki dotyczące historii, literatury, walorów turystycznych, tradycji i życia codziennego (kulinarne, artystyczne), – wycieczki krajoznawcze, – wieczorek poetycki, – spotkania ze specjalistami: z prawnikiem, psychologiem, lekarzem, – konkurs fotograficzny z wystawą pokonkursową, – platforma internetowa, – cykl szkoleń dla bibliotekarzy z zakresu metod i form pracy z czytelnikiem 45+	– bibliotekarze – dorośli 45+	2011– 2012
	<i>Zysk z dojrzałości. Aktywizacja społeczno-kulturalna osób w wieku 45+</i>	– spotkania i wizyty szkoleniowe w Polsce i na Słowacji, – zajęcia pokazowe, – wykłady tematyczne, – zajęcia warsztatowe dla dzieci, – seminarium podsumowujące online	– bibliotekarze – dzieci (1,5–3 lat oraz 4–6 lat) – rodzice dzieci	2013
	<i>Kulturkowo. Biblioteczne zajęcia rozwijające potencjał twórczy dzieci</i> Partner: Turčianska knižnica v Martine			

Rodzaj działań	Tytuł projektu	Sposoby realizacji	Odbiorca	Termin realizacji
Promocja czytelnictwa	<i>Kawa i czekolada. Polsko-czeskie spotkania w bibliotece</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wykłady, – wyjazdy, – spotkania autorskie, – warsztaty, – dwie wystawy (prac uczestników oraz fotografii konkursowych), – pokaz barystyczny połączony z koncertem muzyki klasycznej 	<ul style="list-style-type: none"> – dorośli – dzieci 	2013
	<i>Razem dla książki – polsko-słowacki projekt promocji czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wizyty studyjne bibliotekarzy, – spotkania dzieci, – warsztaty edukacyjno-plastyczne, – seminarium podsumowujące 	<ul style="list-style-type: none"> – dorośli – dzieci 	2013
	<i>Książka. To lubię! Polsko-czeski projekt promocji czytelnictwa wśród dzieci</i>	<ul style="list-style-type: none"> – warsztaty literackie, teatralne, typograficzne, plastyczne, chemiczne, fotograficzne, historyczne oraz dawnego pisanie, – wycieczki krajoznawcze 	<ul style="list-style-type: none"> – dzieci (8–12 lat) 	2013–2014
	<i>Uszyte na miarę. Polsko-słowacki projekt promocji czytelnictwa</i>	<ul style="list-style-type: none"> – warsztaty tworzenia garderoby ekologicznej dla dzieci, – warsztaty zdobienia ubrań dla dorosłych, – sesja fotograficzna w skansenie w słowackim Martinie 	<ul style="list-style-type: none"> – dorośli – dzieci (7–10 lat) 	2013–2014
	<i>Turčianska knižnica v Martine</i>	<ul style="list-style-type: none"> – warsztaty, – seminaria, – spotkania wirtualne 	<ul style="list-style-type: none"> – dorośli – dzieci (7–11 lat) 	2012
Promocja kultury	<i>Kultura jest modna</i> Městská knihovna Orlová	<ul style="list-style-type: none"> – wykłady, – warsztaty artystyczne, – wycieczki krajoznawcze, – folder poprojektowy, – wystawy 	<ul style="list-style-type: none"> – dorośli 	2012–2013

Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej			
partnerzy: Żilinská knižnica oraz Městská knihovna Frydek-Místek			
Promocja nauki	<p>Międzynarodowa konferencja <i>Biblioteki na terenach pogranicza i ich rola w kształtowaniu społeczeństw wielokulturowych</i></p> <p><i>Beskidy bez granic</i></p>	<p>– konferencja naukowa</p> <p>– wizyty studyjne bibliotekarzy, wymiana materiałów bibliotecznych z bibliotekami partnerskimi,</p> <p>– uruchomienie wypożyczalni międzybibliotecznej, działalność bibliograficzno-informacyjna,</p> <p>– popularyzacja książki i czytelnictwa,</p> <p>– wydawanie publikacji, materiałów informacyjnych, metodycznych, szkoleniowych</p>	<p>2010</p> <p>– bibliotekarze</p> <p>– środowiska akademickie</p> <p>od 2000</p> <p>– bibliotekarze</p> <p>– czytelnicy</p>
Promocja czytelnictwa	<p><i>Transgraniczna edukacja literacka*</i></p> <p><i>Tworzymy własne wydawnictwo</i> (projekt cykliczny)</p> <p><i>Blżej siebie i książek.</i> Festiwal Kultury Słowackiej w Bielsku-Białej</p>	<p>– konkurs dla uczniów, spotkania literackie</p> <p>– konkurs literacko-plastyzny dla młodzieży</p> <p>– konferencja prasowa, mityng poetycki, wernisaż,</p> <p>– wykłady,</p> <p>– prezentacje książek</p>	<p>2009</p> <p>– czytelnicy</p> <p>od 2000</p> <p>– młodzież (16–20 lat)</p> <p>2005</p> <p>2006</p> <p>– wszyscy zainteresowani</p>
Promocja nauki i kultury	Czeskie Centrum Informacji i Edukacji	<p>– gromadzenie i udostępnianie księgozbioru dotyczącego Czech,</p> <p>– działalność kulturalna, informacyjna, edukacyjna,</p> <p>– udostępnienie sieci internetowej dla użytkowników,</p> <p>– udostępnianie bieżącej oferty kulturalnej i edukacyjnej</p>	2007

Rodzaj działań	Tytuł projektu	Sposoby realizacji	Odbiorca	Termin realizacji
Promocja kultury	<i>Po obu stronach granicy</i> (konkurs zorganizowały urzędy miejskie w Bielsku-Białej oraz Żylinie)	– wernisaż fotograficzny prac konkursowych	– wszyscy zainteresowani	2006
	<i>Festiwal Kultury Czeskiej</i>	– spotkania autorskie, – promocje książek, – wystawy	– wszyscy zainteresowani	2006
	<i>Festiwal Kultury Czeskiej i Słowackiej</i>	– spotkania autorskie, – promocje książek, – wystawy, – spektakl teatralny	– wszyscy zainteresowani	2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zgromadzonego materiału [17, 23, 24, 26, 37, 40].

* Program tematycznie realizujący współpracę transgraniczną, ale finansowany ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Aneks 2

Projekty zrealizowane przez biblioteki w ramach współpracy transgranicznej w obrębie Euroregionu Silesia

Rodzaj działań	Tytuł projektu	Sposoby realizacji	Odbiorca	Termin realizacji
Promocja czytelnictwa	Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Wodzisławiu Śląskim* <i>Literacka Wiosna nad Odrą</i> w Bibliotece Regionalnej	– spotkania autorskie z pisarzami i ilustratorami książek, – spotkania czytelnicze, – wykłady o polskiej i czeskiej literaturze współczesnej, – wystawy	– dorośli – dzieci	2009
Integracja i aktywizacja	Miejska Biblioteka Publiczna w Rydułtowach partner: Dům kultury města Orlové <i>Bawiac was bawimy się z wami – dwa narody jeden cel</i>	– promocja polskiej literatury oraz talentów – muzyka, taniec, – wystawy, – minirecital muzyczny, – pokaz tańca, – pokazy kulinarne	– dzieci – młodzież	2009
Promocja kultury	<i>Niezależna od polinyki, szerokością geograficzną nieograniczona – muzyka</i>	– warsztaty chóralne, – wykłady, – występy chórów, – konferencja	– chór „Lira” z Rydułtów – chór „Zaolzie” z DKM Orlová	2013
Promocja czytelnictwa	Miejska Biblioteka Publiczna w Raciborzu partner: Knihovna Petra Bezruče v Opavě <i>Bliziej siebie i książek – miejsce bibliotek i bibliotekarzy we wspólnej Europie</i>	– publikacja kwartalnika „Biblioregion, czyli bibliotekarskie wieści z Euroregionu Silesia”, – seminaria dla bibliotekarzy, – <i>Dzień Czeski</i> w MBP (sesja naukowa, wystawa, projekcja filmu), – <i>Noc z Andersenem</i> w obu bibliotekach	– dorośli – bibliotekarze – dzieci	2004
Promocja czytelnictwa	<i>Poznajmy się! Rola literatury w integracji europejskiej</i>	– wycieczki krajoznawcze dla dzieci, – warsztaty dla dzieci	– bibliotekarze – dzieci	2009

Rodzaj działań	Tytuł projektu	Sposoby realizacji	Odbiorca	Termin realizacji
Promocja czytelnictwa	<i>Goblin Horror Pictures Show</i> Polsko-Czeski Konwent Miłośników Fantastyki <i>GOBLIKON 2009**</i>	– prezentacje, – dyskusje, – spotkania autorskie, – konkursy tematyczne	– dorośli – młodzież	2009
	<i>Czysto, zdrowo i świadomie w zjednoczonej Europie – biblioteka kuźnią świadomości regionalnej i ekologicznej</i>	– publikacja <i>Informatora Centrum Edukacji Ekologicznej Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Raciborzu rozszerzonego o zbiory Knihovny Petra Bezruče w Opawie</i> , – cykl wykładów <i>Homo Europeanis, czyli pięć tez na temat mojej świadomości ekoregionalnej</i> , – konkurs plastyczny dla młodzieży	– dorośli – bibliotekarze – młodzież	2005
Promocja kultury	<i>Meandry sztuki na pograniczu polsko-czeskim</i>	– wycieczki krajoznawcze, – koncerty, – spotkania autorskie, – warsztaty, – wystawa plastyczno-fotograficzna, – publikacja przewodnika turystycznego <i>Co warto zobaczyć w Opawie i Raciborzu</i>	– bibliotekarze – dorośli – dzieci	2010
	<i>Razem czy osobno – przenikanie kultur polsko-czeskich na kresach południowych</i> Dwudniowa konferencja polsko-czeska**	– konferencja, – wystawa, – prezentacje, – pokazy kulinarne z degustacją, – publikacja książki z materiałami pokonferencyjnymi	– bibliotekarze – dorośli	2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zgromadzonego materiału [1, 14, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 30].

* Działania zrealizowane bez partnera zagranicznego, w ramach Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia w ramach POWT RCz-RP 2007–2013.

** Działanie z partnerem zagranicznym, ale poza ramami euroregionalnymi.

Aneks 3

Projekty zrealizowane przez biblioteki w ramach współpracy transgranicznej w obrębie Euroregionu Śląsk Cieszyński

Rodzaj działań	Tytuł projektu	Sposoby realizacji	Odbiorca	Termin realizacji
		Miejska Biblioteka Publiczna w Jastrzębiu-Zdroju partner: Regionální knihovna Karviná		
Promocja kultury	<i>BezGRAnicznie GRAfficzni</i> Polsko-czeskie artystyczne spotkania młodzieży	– warsztaty dla młodzieży: grafitti, fotograficzne oraz grafiki komputerowej, – wystawa prac uczestników, – katalog projektu, – prezentacja oraz film dokumentujący realizację projektu	– młodzież	2009
		Gminna Biblioteka Publiczna w Godowie*		
Promocja kultury	<i>Bezgraniczne obserwacje</i>	– realizacja filmu, – biuletyn kulturalno-społeczny „Olza Flash”, – spotkania promujące projekt	– wszyscy zainteresowani	2010
		Miejska Biblioteka Publiczna w Cieszynie partner: Městská knihovna Český Těšín		
Promocja czytelnictwa	<i>Czytanie zbliża narody</i>	– <i>Noc z Andersenem</i> – całonocna międzynarodowa impreza dla dzieci polskich i czeskich, – <i>III Międzynarodowy Festiwal Czytania nad Olzą</i> , – <i>Twórcze spotkania z książką</i> – międzynarodowa konferencja bibliotekarzy powiatu cieszyńskiego i Zaolzia, – <i>Czeski Cieszyn–Cieszyn</i> , przewodnik dla dzieci i ufoludków, – <i>1200 słów o Moim Mieście</i> – międzynarodowy konkurs literacki dla dzieci, – <i>Informator o Bibliotekach Miejskich w Cieszynie i Czeskim Cieszynie</i> , – <i>Był. Jest. Będzie. 12 wieków Cieszyna</i> – międzynarodowy Konkurs Jednego Wiersza,	– bibliotekarze – dorośli – dzieci	2010

Rodzaj działań	Tytuł projektu	Sposoby realizacji	Odbiorca	Termin realizacji
		<ul style="list-style-type: none"> – <i>Lato na Śląsku Cieszyńskim</i> – konkurs dla najmłodszych czytelników bibliotek powiatu cieszyńskiego i Czeskiego Cieszyzna, – <i>Kulturowe oblicza ziemi cieszyńskiej w 1200-lecie założenia Cieszyzna</i> – międzynarodowa konferencja bibliotekarzy powiatu cieszyńskiego i Zaolzia 		
		Książnica Cieszyńska		
	partnerzy: Ośrodek Dokumentacyjny Kongresu Polaków w Republice Czeskiej, Fundacja „Dom Górnośląski” w Ratingen, instytucje regionalne			
Promocja nauki	<i>Bibliografia, wystawa i targi książki cieszyńskiej 1990–2001</i>	<ul style="list-style-type: none"> – opracowanie z autopsji bibliografii na podstawie zbiorów Książnicy Cieszyńskiej oraz innych polskich i czeskich bibliotek zlokalizowanych w regionie, – targi książki, – wystawa 	– wszyscy zainteresowani	2001–2002
	<i>Wspólne źródła</i>	<ul style="list-style-type: none"> – publikacje źródłowe dotyczące historii regionalnej Bibliotheca Tessenensis w dwóch seriach: „Series Polonica” oraz „Series Bohemica” 	– wszyscy zainteresowani	2003–2004
	<i>Elektroniczny słownik biograficzny Śląska Cieszyńskiego (ESBSC)</i>	– pełnotekstowa baza danych dostępna online	– wszyscy zainteresowani	2005
Integracja i aktywizacja	<i>Zaolzie teraz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – spotkania dla mieszkańców, – publikacja informatora, – kanał telewizyjny w serwisie youtube, – 4 warsztaty 	– mieszkańcy polskiego Zaolzia	2011–2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zgromadzonego materiału [11, 12, 18, 22, 25, 32].

* Działania zrealizowane bez partnera zagranicznego w ramach Funduszu Mikroprojektów programu Inicjatywy Wspólnotowej Interreg III A Czechy-Polska w Euroregionie Śląsk Cieszyński.

Bibliografia

- [1] *Dům kultury Orlová* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.dkorlova.cz/>.
- [2] *Europejska Karta Regionów Granicznych i Transgranicznych* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.karpacki.pl/euroregion-karpacki/dane-ogolne>.
- [3] *Europejska Karta Samorządu Regionalnego* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.karpacki.pl/euroregion-karpacki/dane-ogolne>.
- [4] *Europejska Karta Samorządu Terytorialnego* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.karpacki.pl/euroregion-karpacki/dane-ogolne/>.
- [5] *Europejska konwencja ramowa o współpracy transgranicznej między wspólnotami i władzami terytorialnymi* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.karpacki.pl/euroregion-karpacki/dane-ogolne>.
- [6] *Euroregion Beskidy* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.euroregion-beskidy.pl>.
- [7] *Euroregion Silesia* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.euroregion-silesia.pl>.
- [8] *Euroregion Śląsk Cieszyński* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.euregio-teschinesis.eu>.
- [9] *Euroregiony na granicach Polski 2007*. Oprac. S. Banaszak, D. Wilczyńska. Urząd Statystyczny we Wrocławiu. Warszawa ; Wrocław 2007. ISBN 978-83-88634-78-9.
- [10] *Euroregiony w nowym podziale terytorialnym Polski*. Główny Urząd Statystyczny, Urząd Statystyczny we Wrocławiu. Warszawa ; Wrocław 1999. ISBN 83-90703-66-1.
- [11] *Fundacja Domu Górnośląskiego w Ratingen* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ober Schlesisches-landesmuseum.de/>.
- [12] *Gminna Biblioteka Publiczna w Godowie* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.biblioteka.godow.pl/>.
- [13] Jastrzębska W.: *Rola euroregionów i współpracy transgranicznej w procesie integracji europejskiej*. W: *Spójność społeczno-ekonomiczna a modernizacja regionów transgranicznych*. Red. M.G. Woźniak. Rzeszów 2008, s. 95–105. ISBN 978-83-7338-364-7.

- [14] *Knihovna Petra Bezruče v Opavě* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.okpb.cz/>.
- [15] Kocurek B.: *Beskidy bez granic – współpraca kulturalna ze Słowacją, Czechami w ramach Euroregionu Beskidy*. „Poradnik Bibliotekarza” 2008, nr 2, s. 24–27. ISSN 0032-4752.
- [16] Kołodziejcki M., Szmigiel K.: *Międzynarodowa współpraca transgraniczna i międzyregionalna w kontekście polityki regionalnej państwa na lata 2007–2013*. Warszawa 2004 [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: http://www.nsr.gov.pl/NR/rdonlyres/06E2D2A6-8133-4A1C-853A-E2DC53E638C1/13084/crl_miedzynarodowa_wspolpraca_miedzyreg_transgran.doc.
- [17] *Książnica Beskidzka* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ksiaznica.bielsko.pl>.
- [18] *Książnica Cieszyńska* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.kc-cieszyn.pl>.
- [19] Lechwar M.: *Instytucjonalne podstawy europejskiej współpracy transgranicznej*. W: *Spójność społeczno-ekonomiczna a modernizacja regionów transgranicznych*. Red. M.G. Woźniak. Rzeszów 2008, s. 23–34. ISBN 978-83-7338-364-7.
- [20] Lewkowicz Ł.: *Euroregiony na pograniczu polsko-słowackim. Geneza i funkcjonowanie*. Lublin 2013. ISBN 978-83-7784-298-0.
- [21] *Mały projekt duży efekt czyli mikroprojekty w Euroregionie Beskidy*. Cz. 1. [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: http://www.euroregion-beskidy.pl/pl/images/stories/publikacje/pl_sk.pdf.
- [22] *Městská knihovna Český Těšín* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.knihovnatesin.cz>.
- [23] *Městská knihovna Frýdek-Místek* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: www.knihovnafm.cz.
- [24] *Městská knihovna Orlová* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.knihovna-orlova.cz>.
- [25] *Miejska Biblioteka Publiczna w Cieszynie* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://biblioteka.cieszyn.pl/>.
- [26] *Miejska Biblioteka Publiczna w Czechowicach-Dziedzicach* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.mbp.czechowice-dziedzice.pl>.
- [27] *Miejska Biblioteka Publiczna w Jastrzębiu-Zdroju* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://biblioteka.jastrzebie.pl>.
- [28] *Miejska Biblioteka Publiczna w Raciborzu* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.biblrac.pl>.

- [29] *Miejska Biblioteka Publiczna w Rydułtowach* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.biblioteka.rydułtowy.pl>.
- [30] *Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Wodzisławiu Śląskim* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://biblioteka.wodzislaw.pl>.
- [31] *Międzynarodowa konferencja „Biblioteki publiczne – współpraca w euro-regionach w zakresie upowszechniania i promocji czytelnictwa”, 19–20 czerwca 2007 r. w Krasiczynie* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: http://www.sbp.pl/konferencje/konferencja/informacje_ogolne?konferencja_id=363.
- [32] *Ośrodek Dokumentacyjny Kongresu Polaków w Republice Czeskiej* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://polonica.cz/osrodek/>.
- [33] *Regionální knihovna Karviná* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.rkka.cz/>
- [34] *Statut Euroregionu „Beskidy”* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: http://www.euroregion-besкиды.pl/pl/images/stories/pdf/statut_erb.pdf.
- [35] *Statut Euroregionu Silesia* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: http://www.euroregion-silesia.pl/files/strony/dokumenty/statut_euroregion.doc.
- [36] Szelaż K.: *Euroregionalne projekty Książnicy Cieszyńskiej*. „Rocznik Biblioteki Narodowej” R. 39/40 (2008), s. 202–210.
- [37] *Turčianska knižnica v Martine* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: www.tkmartin.sk/.
- [38] *Umowa o Współpracy Regionalnej pod nazwą Euroregion Śląsk Cieszyński – Těšínské Slezsko* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.olza.pl/pl/o-nas/umowa-euroregionu>.
- [39] *Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach* „Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej” 1997, nr 85, poz. 539.
- [40] *Žilinská knižnica* [online]. [Data dostępu: 27.12.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.krajskakniznicazilina.sk>.

Autorka serdecznie dziękuje bibliotekom, które odpowiedziały na zapytanie mailowe dotyczące podejmowanej współpracy.

Katarzyna Janczulewicz

Department of Information Management
Institute of Library and Information Science
University of Silesia in Katowice
k.janczulewicz@gmail.com

**International Regionalism: the Cooperation of Libraries
and Cultural Institutions Within the Euroregions
A Case Study of the Silesia Province**

Abstract: A Euroregion is a form of cross-border cooperation between the regions of the EU Member States, candidate countries and their neighbours. On the Polish territory, cross-border cooperation has been taken within sixteen Euroregions. In the Silesia province there are three: Euroregion Silesia, Cieszyn Silesia Euroregion and Beskidy Euroregion. The article presents the analysis of the activities of public libraries in municipalities belonging to the different Euroregions in Silesia. Cultural and educational projects undertaken by the libraries under the euroregional cooperation programme are discussed.

Keywords: Libraries. Beskidy Euroregion. Euroregion Silesia. Cieszyn Silesia Euroregion. Library cooperation. Regional cooperation. Cross-border cooperation